

Čimbolj se bode posluževali Učit. gosp. poslovalnice, temprej bomo zidali Učit. doma v Ljubljani in Mariboru

Stanovska organizacija UJU

SEJA ŠIRJEGA SOSVETA UJU —
POVERJENISTVO LJUBLJANA

se bo vršila dne 22. septembra 1929 ob
10. uri v deški osnovni šoli v Celju.

Dnevni red:

1. Otvoritev po poverjeniku.
2. Poročila: a) tajnika, b) blagajnika, c) urednika.
3. Šolski zakon.
4. Državna skupščina in glavna pravila.
5. Pokrajinska skupščina: a) sklepi b) nominiranje odsekov.
6. Samostojni predlogi.

O p o m b a: Člani širjega sosveta so vsi člani ožjega sosveta in vsi predsedniki okrajnih učiteljskih društev, odnosno njih namestniki. Potne stroške nosi vsako društvo zase. Samostojni predlogi naj se vpošljejo poverjenistvu do 18. septembra t. l. Kasneje došli ali na seji predloženi predlogi se ne bodo upoštevali. Zaradi važnosti dnevnega reda pričakujemo polnoštevilno udeležbo.

Udruženje jugoslovenskega učiteljstva — pov. Ljubljana, dne 10. septembra 1929.

Andrej Skulj s. r., Josip Kobal s. r.,
poverjenik. tajnik.

Poročila:

+ ZBOROVANJE UČITELJSKEGA DRUŠTVA ZA ORMOŠKI OKRAJ se je vršilo dne 15. junija 1929. l. v Ormožu ob 9. uri.

1. Statistika: Učiteljstva v okraju je 69, članov UJU 66, navzočih je bilo 43 (65%).
2. Situacijsko poročilo: Tov. predsednik A. Rosina pozdravi vse navzoče in oriše pomembno desetletnico slovenskega šolstva v Mariboru in okolici. V razvoju našega šolstva je bil 1. april leta 1919, velevažen mejnik. Takrat je namreč prevzelo slovensko učiteljstvo šolstvo v Mariboru in njegovi okolici. S tem dejstvom je postal namreč lepi Maribor šole resnično naš, jugoslovenski. Z velikimi težavami se je takrat borilo naše učiteljstvo v Mariboru in okolici in rešilo je svojo zgodovinsko nalogo, katere se danes le še malokdo zaveda.

V našem Ormožu je ob prevratu tudi prenehala pomembna naloga in je prevzelo šolo in mladino slovensko učiteljstvo. Tudi tukaj se je zabil klin nemškemu zastupljanju naše okoliške, kmečke mladine, ki se od takrat vzgaja v pravem slovenskem ter jugoslovenskem duhu.

Dalje je poročal, da se je odzvalo proslave 60letnice Učiteljskega društva v Ptuj dne 8. maja t. l. 39 članov in članic našega društva, kar je vsekakor častno število. Zborovanja so se udeležili vsi, nekateri tudi banke in koncerta učit. pevskega zbora.

Nato je še pozdravil novo pristopivšo tovarišico Srečko Poljak iz Runča. Nadalje je iskreno čestital tov. R. Papstu, ki je napravil relief naše države in priporočil navzočim, da si po zborovanju ogledajo ta umetni izdelek osnovnošolskega učitelja.

Nato preide tov. predsednik k dnevnemu redu. Prečitani zapisniki zadnjega zborovanja in dveh odborovih sej, so se odobrili. Prečitali in obravnavali so se došli dopisi.

3. Šolska reforma: Tov. S. Wittori je predaval o temi: »Šolski časopis ali čitanka«. Po predavanju se je vršila stvarna debata. Več tovarišev je poseglo v debato in nato se je sestavila resolucija. Tov. predsednik se referentno iskreno zahvali za prav posrečeno predavanje.

4. Predlogi in sklepi:

a) Sklep o pravilih zveze slovenskega učiteljstva se preloži na poznejši čas, ko bomo imeli že novi društveni zakon.

b) Predlog tov. Pinteriča, da se tov. A. Rosina predlaga za novo upravo za naše okrožje, se je soglasno sprejel.

c) Šolski časopis naj se uvede za vse šole in učence obvezno z odlokom šolske oblasti. Redakcija naj bo v rokah dobrega pedagoga, izvršnega mladinskega stilista, ki naj bo od države nastavljen posebe v ta namen. Pri člankih, sestavkih, dopisih, spisih in poročilih naj sodelujejo vse šole in učiteljstvo. K temu se naj pritegne tudi sodobne pesnike in pisatelje. Šolska oblast naj prisili kraj. šolske odbore, da morajo naročiti »Šolske liste« za vse otroke svoje šole.

d) Stavki k osnutku učiteljskega podpornega sklada:

I. Učiteljsko društvo za ormoški okraj je za osnivanje podpornega sklada za učiteljsko včlanjeno v UJU.

II. Ta podporni sklad naj ne bo v okviru »Učiteljske Samopomoči«, ampak čisto samostojna podporna organizacija.

III. Ker bo ta sklad nosil ime »učiteljska«, bo zaslužil to ime popolnoma samo v slučaju, da postane obvezen za vse v UJU včlanjeno učiteljstvo. Le v tem slučaju bo na višku svojega finančnega in moralnega uspeha, a naši članski prispevki bodo sprito številnega članstva mogli biti kar najmanjši.

IV. V učiteljski podporni sklad prispevajo tudi država!

V. Uprava sklada bodi brezhibna in eventualno pod državnim nadzorstvom.

d) Proračun poverjenistva UJU naj se odkaže kakor običajno v pretres gospodarskemu odseku. Ta odsek naj proračun temeljito predela od postavke do postavke ter izvrši glasovanje ter naj bode izid obvezen tudi za delegacijo. Postavke, ki so se v odseku soglasno sprejele ali odklonile, naj se ne obravnavajo pred delegacijo. Ta naj odloča le o tistih postavkah, ki niso bile v odseku sprejete soglasno.

5. Samoizobrazba: Edini krožek Sv. Bolfenk — Sv. Miklavž — Svetinje se je pod agilnim vodstvom tov. Kafola sestal petkrat. Ostali krožki so se sestali po dvakrat in po enkrat.

6. a) Proračun za poslovno leto 1929/30. Osnutek proračuna blagajnika D. Pinteriča se je sprejel en blok soglasno.

b) O učiteljskem podpornem skladu je poročal tov. Josip Rajsp. Njegovi stavki so bili soglasno sprejeti. Tov. predsednik se mu je toplo zahvalil za njegovo delo.

c) O seji širjega sosveta našega poverjenistva v Zidanem mostu dne 26. V. t. l. je poročal tov. Rosina.

7. Volitve delegatov: Za pokrajinsko skupščino v Ljubljani: Adolf Rosina, šolski uprav. v Ormožu, Drago Pinterič, šol. uprav. pri Sv. Miklavžu in Vlado Porekar, učitelj v Ormožu. Namestniki: Olga Šijanec, učiteljica pri Veliki Nedelji, Marica Pinterič, učiteljica pri Sv. Miklavžu in Ljudevit Belšak, učitelj pri Veliki Nedelji. Isti so bili izvoljeni tudi za državno skupščino v Zagrebu.

8. Slučajnosti: Prihodnje zborovanje bo dne 12. okt. v Ormožu. Eno uro pred zborovanjem bo pevska vaja. Vsi pevci in pevke bodite točni!

Odmevi s pokrajinske skupščine.

K POLEMIKI.

Razvoj polemike, ki je nastala vsled moje kritike na delegaciji, kaže, da je bila kritika vendar zelo potrebna. Prav na podlagi poteka delegacije se pričenjajo razvijati vprašanja, ki so za organizacijo velikega pomena, in stanu ne bo nič škodovalo, če se obravnavajo. To bo prineslo ne le več jasnosti, ampak tudi nekoliko več delavnosti v organizaciji.

V svoji — demagoški kritiki sem n. pr. izjavil sledeče: »Že nekaj let se posebno poudarja potreba izvenšolskega dela med ljudstvom. Sistematično se je to gojilo iz odseka za kmetijsko-nadaljevalno šolstvo. (Zopet ena mojih negacij!) Žalibog se ni pri tem zainteresiralo učiteljstvo za probleme bolj, kot mu je določal ozki šolski krog. Gospodarskih vprašanj ni zasledovalo s stališča zadružništva, ni skušalo poseči v gospodarsko življenje našega kmeta s širjenjem zadružniške misli. V tem pogledu ni organizacija storila ničesar.«

Bistveno in obširneje sem te stvari razvijal že leta 1927. na delegaciji v Kranju. Na letošnjih tečajih od 22.—27. avgusta smo doživeli dvojce: da se je predaval o zadružništvu in da se nam je obenem očitalo, kako smo zanemarjali praktično delo. Sicer so tudi zadružniški tečajji še vedno le teorija, dokler se učiteljstvo, voden iz organizacije, ne začne samo zadružniško uestvovati med narodom, pribiti pa je treba, da je poverjenistvo (mislim s to besedo vedno eksekutivo) v vsem obsegu sprejelo mojo — demagogijo. To mi je samo v zadoščenje in želel bi le, ko bi šlo še dalje, res iz teorije v prakso.

Kritika torej naposled vendar koristi. Tov. Dimnik nam daje celo dobre naokte, kakšna naj bo: stvarna, podprta z dejstvi itd. Kar zahteva, smo skušali storiti: pokazati zlo in vzroke, povedati, kako naj se zlo odpravi. Doživeli smo, da se nekateri padli po nas z vsakršnimi očitki, le ne s stvarnimi. Mislim, da se onemu, ki s prepričanjem dela za dobro stvar, ni bati demagoštva, ki ga niti doseči ne more. Mislim tudi, da je slovenski učitelj dovolj razsoden, da ga demagoštvo ne bo pohujšalo ne zavedlo. Da se bo pa vendar že enkrat videla vsa moja demagogija, predlagam, naj se moja kritika celotno objavi v stanovskem glasilu. Pripravljen sem podpreti vsako trditve tudi s konkretnim dokazom, če ga bo kdo zahteval. Le tako si bodo mogli tovariši ustvariti samostojno mnenje, ki jim ga vik in krik o demagoštvu ne moreta dati.

Ker pa se nam že dajejo nauki, kakšna naj bo kritika, je treba poudariti tudi, čemu je kritika. Zalostno je, če kdo, ki ima polagati račune za svoje delo, kritike ne prenese, a še žalostnejše je, če se v deli organizaciji gre preko nje, ne da bi se sploh upoštevala. Tako postopanje je ravna pot v samodrštvo.

V kritiki tajniškega poročila sem se dotaknil med drugim tudi moralne obveznosti, ki je nastala vsled fuzije članstva Slomskove zveze, kot nekdanje stanovsko-politične organizacije ter Edinstva z učiteljstvom UJU. Ob raznih prilikah se je dala zastopnikom imenovanih organizacij obljuba, da bodo upoštevali tudi v vodstvu enotne organizacije. Z ozirom na to sem izjavil: »Ožji svet bo imel dovolj avtoritete le, če se pritegnejo ugledni tovariši brez ozira na razmere, ki so desetletja vladale v stanovski organizaciji. To je edini kriterij za volitev ožjega sosveta. Zato odklanjamo volitev po

skupinah društev, ker ne odgovarja številu članstva in ne potrebam organizacije.«

Izvajanja so strogo v smislu deklaracije: enotnost nepolitične, zgolj stanovske organizacije na podlagi skupnih gmočnih in moralnih interesov, v smislu tovarištva in strpnosti. Nič težkega bi ne bilo, ozirati se nanje. Pa kaj smo videli? Opozicija je kandidirala v ožji sosvet tov. Rupreta kot učitelja, pripadajočega bivši stanovsko-politični organizaciji Slomskovi zvezi, a je dosegla nekako tretjino glasov volilnih upravičencev. Torej je večina to kandidaturo zavrgla, ne da bi hotela drugače izvršiti dano obljubo, med tem ko je opozicija koncilijantno volila celo ostre svoje nasprotnike, da pokaže, kakšen duh bi moral vladati v stanovski organizaciji.

Toliko v splošnem. Ne morem pa še mimo nekaterih detajlov, ki jih tov. Dimnik ponavlja. Najprej zadeva poročevalca! Ni lepo, če urednik »Učit. Tovariša« zvrta krivdo predvsem na poročevalca onega člana, v katerem se govori o »najetih« kritikih. Kakor ponovno zavračam to žalitev, ugotavljam, da so poročila o skupščinah uradni komunikaciji poverjenistva. To nosi torej odgovornost zanje poleg urednika, med tem ko poročevalci ni član eksekutive. Ugotavljam tudi, da se je pri redakciji tako kočljivega poročila šlo preko uredniškega konzorcija, ki ga do danes sploh še nihče ni vprašal, ali ima kaj govoriti pri urejevanju »Učit. Tovariša« ali ne. Če sem pa zapisal v svoji repliki 16. avgusta besede: »Stanovsko glasilo ne sme nikogar žaliti. Člani opozicije, ki list plačujejo, bodo še imeli priliko govoriti o tem« — sem storil to po vzgledu »Pojasnila poverjenistva« dd. 9. avgusta t. l., kjer se tudi — »buni ljudi in kliče na mejdan« tako le približno: »Večina opozicijskih kritikov ni bila edina z ostalimi delegati svojega društva, še manj pa, da bi bilo njih mišljenje izraz društvenega (!) mnenja. Kako bodo društva odobrila njih nastope, je zadeva prihodnjih zborovanj.« Moj slog torej ni izviren, žal mi je!

Za sklep še beseda o »plačancu«! Vse eno je, ali je padla javno ali zasebno. Čemu dvojne morale? Kdor jo je izgovoril, se tega spominja. Ker ni padla pri seji ožjega sosveta, jo člani lahko ignorirajo. Višek pa je, če hoče kdo razlagati, kako sem žalil ožji svet, ko sem povedal, da je rabil član ožjega sosveta proti tov. Tavčarju psovko: Plačanec! Na take konkluzije nisem več sposoben odgovarjati.

Ljubljana, 2. septembra 1929.

J. Pahor.

NA KRATKO!

Tov. Pahor speljuje na druga polja. Proti in ugovori s strani članstva proti polemiki navajajo stvar do odločilnega foruma — pred širji sosvet, ki ima po poslovniku odločati o smeri in urejevanju lista.

»Nekoliko več delavnosti« bi bilo pač želeli od vseh strani predvsem v smeri dela na polju stanovsko političnih vprašanj, dela za materialne in pravne interese članstva. V tem pogledu se preveč forsirajo druge zadeve, ki izčrpajo organizacijo in ji jemljejo silo za njen pravi cilj, za delo na materialnih in pravnih vprašanjih. Ne rečem, da niso tudi druge stvari potrebne.

Praktični izobraževalni tečajji so bili prva zamisel sedanjega vodstva pov. UJU. Prevergi so to idejo referati na pokrajinski skupščini v Kranju in OIO, ki je speljal zadevo v smer sociološkega študija. Posledica je bila odpor pedagoške struje in izstop nekaterih članov iz OIO. Sedaj se vračamo k prvotnemu načrtu samoizobraževalnih tečajev.

Glede demagogije so najboljše izpričevalo izjave mnogih članov iz skupščine, ki pravijo: »Vsaj toliko poštena naj bi bila kritika, da bi priznala kar se je resno delalo in naredilo.«

Kandidirati in deliti članstvo danes še vedno po pripadnosti k bivši Slomskovi zvezi in Edinstvu znači popolno nepojmovanje deklaracije, ali pa ima to koketiranje svoj demagoški namen. Je pa to nevarna igra za edinstvo stanovske organizacije in se oni, ki netijo ta ogenj, ne zavedajo svoje odgovornosti. Izgleda, da je ista bolna kal rodila tudi uredniški konzorcij, v katerem naj bi bil en član iz bivše Slomskove zveze, en demokrat in en socialist.

Poročila o pokrajinski skupščini so takrat uradni komunikaciji poverjenistva, kadar so podpisana od poverjenika in tajnika, kakor so to poročila iz sej ožjega sosveta. Stavite predlog, pa bodele imeli taka poročila tudi od skupščin.

Pritegnitev uredniškega konzorcija je zadeva poverjenistva.

Ivan Dimnik.

IZJAVA.

Na gornji dopis tov. Pahorja poverjenistvo ugotavlja po zapisnikih, da ni bila nikdar dana kaka obljuba v zadevi kandidatur na podlagi fuzionirnih skupin. Nasprotno sta tov. Menein in tov. Ribičič, prvi pri prvotnih pogajanjih, drugi na zadnji seji ožj. sosveta, zavrnili ta kriterij kot škodljiv za edinstveno organizacijo in protiven duhu deklaracije.

Ključ za volitve po okrožjih je določil širji sosvet, volitve so se pa vršile v smislu poslovnika po listkih, popolnoma svobodno. Pritegnitev uredniškega konzorcija se je odložila, ker je skupščina pustila nerazči-

ščeno to vprašanje in ni utemeljila niti potrebe konzorcija, ne smeri dela ter skladnosti z obstoječim poslovníkom, kar mora izvršiti sedaj šele seja širjega sosveta.

Za poverjenistvo UJU — Ljubljana:

Andrej Skulj s. r.,
poverjenik.

Josip Kobal s. r.,
tajnik.

V POJASNILO.

V zadnji številki »Učiteljskega Tovariša« priobčuje tov. Pahor »Nekaj načelnih pripomb«, na katere mi bode dovoljen kratek odgovor v pojasnilo zadeve.

Kot poročevalec ponovno konstatiram, da objava resničnega in dokazanega dejanja ni žalitev.

V pojasnilo zadeve tiče se mene kot predsednika Ljubljanskega učiteljskega društva, konstatiram, da je popolnoma pravilno, da je iznesel tov. Pahor zadevo pred društveno zborovanje, ker spadajo, kot sem že poudaril, društvene zadeve le pred društveno zborovanje, sem pa trdil in ponovno trdim, da zadeva ne spada v »Učiteljskega Tovariša«, ker je interna zadeva Ljubljanskega učiteljskega društva.

V nadaljnjem izjavlja tov. Pahor, da ni nastopil radi svojega slučaja, pač pa radi kršenja pravic članstva. V istem odstavku pa je napisal naslednji stavek: Ko sem dobil pri zborovanju Ljubljanskega učiteljskega društva 19 glasov, od 89 veljavnih, bi mi upravičeno lahko odkazali eno od petih delegatskih mest, ki jih je imelo društvo, če bi hoteli postopati tovariško, kar je za organizacijo »suprema leksa«. — Kakšna logika je med tema dvema stavkoma? Glede zadnjega stavka pa moram konstatirati, da na društvenem zborovanju sploh ni bilo predloga v smislu tega stavka. Kako se potem more napisati besede »če bi hoteli postopati tovariško« in očitati s tem društvenim članom netovariško postopanje. Če bi pa kdo hotel postaviti tak predlog, bi moral predlagati najprej spremembo pravil, ki predvidevajo sprejemanje predlogov z večino glasov. Radi tega nisem bil niti jaz kot predsednik, niti kdo drugi upravičen jemati delegatskega mesta tovarišem, ki so dobili po pravilni volitvi 70. odnosno 68, 67, 64 in 62 glasov in ga deliti tovarišu, ki je dobil samo 19 glasov.

Trditve glede kratenja pravic članstva, kar se v Ljubljani ne vrši le od danes in včeraj, je pa demagoška insinuacija, ki je nihče, ki pozna razmere pri Ljubljanskem učiteljskem društvu, ne more smatrati kot resno.

V toliko sem smatral potrebno pojasniti »Nekaj načelnih pripomb«.

V Ljubljani, 1. septembra 1929.

[V. Mlekuz.

Naša gospodarska organizacija.

—g Učiteljski dom v Mariboru. Izkaz o prispevkih od obeh polovic razlik (nadaljevanje): Puščava: Grösslinger Ignacij, nadočel. v pok. 50 Din; Jarenina: Čonč Josip, šolski uprav. v pok. 100 Din; Sv. Ana v Slov. gor.: Miha in Viljemina Lesnika, šolski uprav. in učit. v pok. 100 + 100 = 200 Din; Holmec-Prevalje: Ratej Franc, učit. v pok. 100 + 100 = 200 Din; Lemberg-Podplat: Zidar Franc, šolski uprav. v pok. 100 Din; Slivnica-Maribor: Karl Pestevšek, šolski uprav. v pok. 100 Din; Škalske Cirkovec: Kramar Franc, šolski uprav. 20 + 10 (ni dobil razlik) = 30 Din; Kamnica: Minka Vasičeva 100 + 0 (eden ni dobil razlik, štirje niso darovali) = 100 Din; Sv. Duh v Haložah: Mira Skedl 20 + 0 = 20 Din; Ivanci (Prekm.): Schneider Franja 50 + 0 (eden ni dobil razlik) = 50 Din; Topolšica: Menhart Alojzij 20 + 0 (ena ni dobila razlik) = 20 Din; Tolsti vrh: Simon Rudolf 50 Din; Sv. Anton na Pohorju: Zolger Drago 0 + 20 (ni dobil razlik) = 20 Din; Andrejci (Prekm.): Ratkai Edmund 50 Din; Trdkova: Pinterič Kristina 0 + 100 (dva nista darovala) = 100 Din; Spodnja Polskava (nakdano še): Podlesnik Franja 100 Din; Solčava: Čepič Drago 40 Din; Crensovec: Lutar Stefan 50 + 0 (dva nista dobila razlik) = 50 Din; Zg. Sv. Kungota: Albin Spreitz 50 + 0 (dva nista dobila razlik) = 50 Din; Sv. Lenart-Vel. Nedelja: Megla Milan 50 + 0 (dva nista dobila razlik) = 50 Din; Sv. Bolfenk v Slov. gor.: Kos Stefan 25 Din; Makole: Ivančič Albert 20 + 0, Klun Hilda (ni dobila razlik) 10 + 0, Potočnik Emilija (ni dobila razlik) 10 + 0, (še trije drugi niso dobili razlik) = 40 Din; Martjanci: Čepregi Karl 100 + 0 (eden ni daroval) = 100 Din; Mežica osnovna šola: Galloš Rudolf 50 + 0, Feinig Ivan 50 + 0, Vreček Alojzija 50 + 0 (dva nista dobila razlik) = 150 Din; Sv. Barbara v Haložah: Schweiger Katinka 30 + 0, Kristl Josip (ni dobil razlik) 10 + 0, Petelin Jožica 10 + 0 = 50 Din; Prihova: Serajnik Lovro 70 Din; Perčotca: Poredoš Stefan 25 + 25 (pet jih ni dobilo razlik) = 50 Din; na račun razlik: Tepanje: Gselman Božidar 2 obveznici 7% pos. a 100 Din; Smartno ob Paki: Rozman Avgust 10 + 10 (dva nista darovala, trije niso dobili razlik) = 20 Din; Sv. Trojica v Slov. gor.: Golež Fran 50 + 50, Kovačič Henrijeta 50 + 50, Duh Amalija 40 + 40 (drugi niso dobili razlik) = 280 Din; Slivnica-Maribor: Mejšek Radovan 25 + 0, Gajšek Marija 25 + 0, Bregant Marija 0 + 25, Drassal Marjeta 0 + 25 = 100 Din (razven tega Gajšek Marija 1 obveznik 7% pos. a 100 Din); Sela-Ptuj: Sorec Karl 0 + 25, Sorec Amalija 0 + 25 (ena ni darovala) = 50 Din; Tezno-Mari-

Čimbolj se bode posluževali Učit. gosp. poslovalnice, tembolj se bo lahko razvijala naša stanovska organizacija.